

Nýtt vefsvæði Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins (LSR) hefur opnað nýtt vefsvæði á www.lsr.is með það að markmiði að auka þjónustu og upplýsingagjöf til sjóðfélaga, launagreiðenda og almennings. Á nýja vefsvæðinu er kappkostað að veita aðgang að fjölbreyttum reiknivélum og nýjustu upplýsingum um lífeyrismál, s.s. sjóðsfréttir, réttindi sjóðfélaga, ávöxtun, séreignarsparnað, lánamál, eyðublöð, skilagreinar og umsóknir til sjóðsins.

Nýtt vefsvæði LSR er liður í framtíðaruppbyggingu vefsvæða og rafrænnar þjónustu fyrir viðskiptavinum sjóðsins. Á vefsvæðinu eru reiknivélar fyrir t.d. lánaútreikninga og áætlaðar útgreiðslur séreignasjóðs og fjöldi svara við spurningum sem viðskiptavinir LSR leita svara við. Þar má finna ítarlegar upplýsingar um réttindi, lífeyri og lán hjá sjóðnum. LSR leitaði samstarfs við Origo ehf., sem hannaði og þróaði hið nýja vefsvæði, en útlitið er hannað af auglýsingastofunni Tunglinu.

Vextir 5,58%

Vextir af sjóðfélagalánum hafa farið lækkaði frá því í apríl 2002 þegar þeir voru 6,55%. Þeir eru nú 5,58% frá 1. apríl 2003. Vextir eru endurskoðaðir fjórum sinnum á ári, þ.e. í janúar, apríl, júlí og október. Við vaxtaákvörðun er horft til meðalávöxtunarkröfu húsbrefa síðustu þrjá mánuði áður en ákvörðun um vaxtabreytingu er tekin.

Fréttabréf Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga.
Ábyrgðarmaður: Haukur Hafsteinsson
Umsjón: Ágústa H. Gísladóttir
Hönnun og umbrot: Tunglið auglýsingastofa

Lífeyrissjóðir Bankastræti 7 Sími: 510 6100
Lánadeild Sími: 510 6155
Séreign LSR Sími: 510 6100

Bankastræti 7 • 101 Reykjavík • Sími: 510 6100
Fax: 510 6150 • lsr@lsr.is • www.lsr.is

9000 lífeyrisþegar

Heildarlífeyrisgreiðslur úr B-deild LSR og LH í aprílmánuði sl. námu ríflega 803 milljónum króna. Þá fengu 9000 lífeyrisþegar að meðaltali 90 þúsund krónur í lífeyri. Lífeyrir í B-deild fylgir ýmist sömu breytingum og verða á launum fyrir það starf er sjóðfélagi sinnti við starfslok, þ.e. eftirmannsreglu, eða sömu breytingum og verða að meðaltali á dagvinnulaunum opinberra starfsmanna, þ.e. meðaltalsreglu. Meðal-lífeyrisréttindi þeirra sjóðfélaga, sem fá greitt samkvæmt eftirmannsreglu, voru 44% og svarar

það til þess að lífeyrir sé reiknaður af dagvinnulaunum sem nema að meðaltali ríflega 200 þúsund krónum.

4950 sjóðfélagar fengu greiddan lífeyri samkvæmt eftirmannsreglu eða 55% en 4050 fengu greitt samkvæmt meðaltalsreglu eða 45%. Fyrir réttu ári var þessi skipting 59% á móti 41%. Þess verður því ekki langt að bíða að helmingur lífeyrisþega fái greitt samkvæmt meðaltalsreglu.

Flestir á kjarasamningi SFR

Þeir sem fá lífeyri samkvæmt eftirmannsreglu fá greitt eftir mismunandi kjarasamningum. Flestir, eða 1060 lífeyrisþegar, fá greitt eftir kjarasamningi Starfsmannafélags ríkisstofnana. Meðallífeyrir þeirra var 52 þúsund krónur og meðallífeyrisréttindi tæp 33% en þess ber að geta að meira en þriðjungur í þeim hópi á lífeyrisrétt sem er minni en 20%. Kennarar og skólastjórnendur í grunnskóla eru næstfjölmennasti hópurinn, en 986 fengu greitt

eftir kjarasamningi þeirra. Meðallífeyrir kennaranna reyndist ríflega 100 þúsund krónur, en þeir áttu að meðaltali lífeyrisréttindi sem námu 47,4%. Þeir sem fengu lífeyri samkvæmt úrskurði kjaranefndar eða Kjaradóms komu þar næstir að fjölda, en þeir voru 510, hjúkrunarfræðingar voru 390, framhaldsskólakennarar tæplega 300, lögreglumenn rúmlega 200 og 163 sjúkraliðar fengu greiddan lífeyri þann 1. apríl sl.

þarf orkutap og tekjumissir að vara í þrjá mánuði eða lengur. Ekki þarf að vera um varanlega örorku að ræða, en nokkuð hefur borið á misskilningi í þá veru meðal sjóðfélaga.

Breytingar á lífeyrisgreiðslum

Lífeyrisþegar sem fylgja meðaltalsreglu fá mánaðarlega hækkun á lífeyrisgreiðslum samkvæmt mælingum Hagstofu Íslands. Á árinu 2002 hækkuðu dagvinnulaun opinberra starfsmanna að meðaltali um 7,6%. Þeir sem fylgja eftirmannsreglu fá sömu almennu hækkun á lífeyri sinn og samið hefur verið um í kjarasamningum að verði á launum fyrir það starf sem þeir sinntu síðast.

Markmið sjóðsins er að lífeyrir allra sjóðfélaga sé endurskoðaður árlega. Til þess að ná því markmiði sendir sjóðurinn árlega fyrirspurnir til launagreiðenda um breytingar sem kunna að hafa orðið á þeim launum sem greidd eru fyrir störf þeirra lífeyrisþega sem fylgja eftirmannsreglunni. Sé svo er lífeyrir leiðréttnir frá sama tíma og breyting varð á launum fyrir viðmiðunarstarfið. Þeir lífeyrisþegar sem nú fá greitt samkvæmt eftirmannsreglu geta sótt um að lífeyrir fylgi meðalbreytingum.

Aukin þjónusta hjá LSR

Nýtt tölvukerfi - betra aðgengi að upplýsingum

LSR og LH hafa fest kaup á nýju tölvukerfi fyrir iðgjaldabókhald og lífeyrisgreiðslur. Áætlanir gera ráð fyrir að kerfið verði aðlagð þörfum sjóðanna og tekið upp í áföngum á næstu tveimur árum. Ávinningur af nýju tölvukerfi felst fyrst og fremst í aukinni sjálfvirkni og betra aðgengi að upplýsingum sem mun koma bæði starfsfólki og sjóðfélögum til góða í framtíðinni. Í tengslum við innleiðingu þess munu verða gerðar tengingar við heimasíðu sjóðanna, www.lsr.is, sem gera sjóðfélögum kleift að fylgjast með réttindum sínum og iðgjaldaskilum launagreiðenda. Jafnframt munu

launagreiðendur hafa aðgang að greiðslustöðu sinni og öðrum tengdum upplýsingum.

Í kjölfar aukinna umsvifa sjóðanna í verðbréfavíðskiptum hefur skapast þörf fyrir ný upplýsingakerfi fyrir eignaumsýslu. Gerður var samningur við Íslandsbanka um afnot af eignastýringarkerfi bankans og verður eignum sjóðanna stýrt úr því kerfi. Starfsfólk eignastýringar LSR sér að öllu leyti um eignir í kerfinu og vinnur þar einnig greiningarupplýsingar sem notaðar eru við ákvarðanir um fjárfestingar.

Lífeyrissjóðir Bankastræti

Hjá LSR starfar samheldinn hópur sem stefnir einhuga að því að efla og bæta þjónustu við sjóðfélaga og launagreiðendur. LSR starfar í fimm deildum, A-deild, B-deild, alþingismannadeild, ráðherradeild og séreignardeild. Deildirnar lúta sömu stjórn, en eru fjárhagslega sjálfstæðar.

Lífeyrissjóðir Bankastræti 7 er sameiginlegt rekstrarfélag LSR og LH og má skipta starfseminni í sjö meginþætti; eignastýringu, iðgjaldadeild, lífeyrisdeild ásamt framkvæmd eftirmannsreglu, lánadeild, séreignar- og kynningarmál, fjárreiðudeild og yfirstjórn. Starfsmenn Lífeyrissjóða Bankastræti 7 voru 31 í árslok 2002. Á vefsíðu LSR er að finna bein símanúmer og netföng starfsfólks.

Flutningur séreignardeildar til LSR

Við stofnun séreignardeildar LSR í ársbyrjun 1999 var rekstur hennar boðinn út meðal banka og verðbréfafyrirtækja sem voru með slíka starfsemi. Í kjölfar útboðs var samið við Kaupþing um umsjón og rekstur deildarinnar. Á síðasta ári ákvað stjórn LSR að sjóðurinn myndi yfirtaka reksturinn og að honum yrði að fullu sinnt

frá skrifstofu sjóðsins ásamt rekstri annarra deilda hans. Ákvörðun þessi var meðal annars tekin í kjölfar breytinga á tölvukerfum sjóðsins og þess að starfsmönnum sem vinna við verðbréfavíðskipti fyrir sjóðinn hefur fjölgað. Flutningur á rekstri séreignardeildar hófst um áramótin 2002 þegar eignastýring

deildarinnar fluttist til LSR. Við ráðningu nýs deildarstjóra í febrúar var byrjað að yfirfæra hluta þjónustunnar við sjóðfélaga og frá 1. maí voru allir þættir rekstursins að fullu komnir yfir til LSR. Á þessum tímamótum var nafni séreignardeildar breytt og mun hún framvegis heita Séreign LSR.

Varfærni og langtímasjónarmið

Miklar lækkanir á erlendum hlutabréfamörkuðum setja svip sinn á ávöxtun LSR og LH á síðasta ári. Þá hafði mikil styrking íslensku krónunnar neikvæð áhrif á ávöxtunina, en þegar krónan styrkist gagnvart erlendum gjaldmiðlum, lækkar verðgildi erlendra hlutabréfa sjóðsins í krónum talið. Vegið meðaltal nafnávöxtunar hjá öllum deildum LSR var 0,7% á árinu 2002, sem svarar til að hrein raunávöxtun hafi verið neikvæð um 1,4%. Við mótun fjárfestingarstefnu fyrir sjóðinn er leitast við að ná sem bestri ávöxtun til lengri tíma lítið með sem minnstri áhættu. Í hvívetna hefur varfærni verið höfð að leiðarljósi. Stærstur hluti eigna sjóðsins eða 74,3% er í traustum innlendum skulda-bréfum, einkum fasteignatryggðum sjóð-félagalánum og ríkistryggðum skuldabréfum.

Þrátt fyrir lækkun á erlendum hlutabréfum lífeyrissjóðsins á síðasta ári má ætla að þau skili góðri ávöxtun til lengri tíma lítið. Með því að blanda saman skuldabréfum og hlutabréfum í eignasafni sjóðsins er stefnt að góðri langtímaávöxtun, þó svo að með vaxandi hlutfalli hlutabréfa verði vart meiri sveiflna í ávöxtun milli ára. Þá er einnig mikilvægt að hafa í huga að lækkun á verðgildi erlendra hlutabréfa á síðasta ári er lækkun en ekki tap. LSR þarf ekki að selja þessi bréf og færa eignina heim til Íslands fyrr en eftir mörg ár eða áratugi. Sjóðurinn hefur því alla möguleika á að selja bréfin þegar betur árar á erlendum fjármálamörkuðum.

Á síðasta ári greiddu allar deildir LSR samtals 9,1 milljarð króna í lífeyri. Stærstur hluti þeirrar fjárhæðar eða 8,8 milljarðar króna voru úr B-deildinni. Hjá B-deild LSR fara breytingar á lífeyrisgreiðslum eftir tveimur mismunandi reglum, eftirmannsreglu, þar sem lífeyrisgreiðslur breytast í takt við breytingar á launum, sem verða á hverjum tíma fyrir starf það er sjóðfélagi gegndi, eða meðaltalsreglu, þar sem lífeyrisgreiðslur breytast til samræmis við meðalbreytingar á dagvinnulaunum opinberra starfsmanna. Um síðustu áramót fengu 54% lífeyrisþega hjá B-deild greiðslur samkvæmt eftirmannsreglu en 46% samkvæmt meðaltalsreglu.

Séreignardeildin hélt áfram að stækka á árinu og voru heildareignir hennar 1.463 milljónir kr. í árslok, en voru 955 milljónir kr. árið áður. Til að koma til móts við mismunandi óskir sjóðfélaga hefur frá miðju síðasta ári verið boðið upp á þrjár mismunandi fjárfestingarleiðir hjá séreignardeildinni. Í kjölfar breytinga á tölvukerfum sjóðsins, og þess að þeim starfsmönnum sem vinna við verðbréfavíðskipti fyrir sjóðinn hefur verið fjölgað, var ákveðið á árinu að yfirtaka rekstur séreignardeildarinnar.

Fjárfestingarleiðir Séreignar LSR – hvað skal velja?

Nýjar fjárfestingarleiðir auka valfrelsi sjóðfélaga

Frá og með 1. júlí á síðastliðnu ári hafa sjóðfélagar í Séreign LSR geta valið milli þriggja ólíkra fjárfestingarleiða auk svokallaðrar Sér-leiðar þar sem fjárfestingarstefna breytist sjálfkrafa eftir aldri sjóðfélaga.

Þessi fjölbreytni þýðir að hver og einn sjóðfélagi verður að velja ákjósanlegustu leiðina að eigin mati. Leið I er upphafleg fjárfestingarleið Séreignar LSR og verða þeir sjóðfélagar áfram í þeirri leið sem aldrei hafa tekið afstöðu um val á fjárfestingarleið.

Fjárfestingarleiðir við allra hæfi

Leið I: Í leið I er vægi hlutabréfa 30-45% sem þýðir að sveiflur í ávöxtun geta orðið nokkrar. Leið I hentar þeim sem eiga mörg ár til starfsloka og hafa því tímann fyrir sig til að jafna út sveiflurnar og eiga von á að uppskera háa ávöxtun.

Leið II: Í leið II er vægi hlutabréfa að hámarki 15% sem þýðir að sveiflur í ávöxtun verða minni en í leið I og áhættan er þ.a.l. minni. Leið II hentar þeim sem eiga fá ár til starfsloka eða þeim sem vilja taka miðlungsaáættu og vilja litlar sveiflur í ávöxtun.

Leið III: Í leið III er séreignarsparnaðurinn ávaxtaður að öllu leyti á verðtryggðum innlánsreikningi. Þessi leið hentar einkum þeim sem eiga skammt í lífeyristöku eða þeim sem vilja lágmarksááættu og sem minnstar sveiflur í ávöxtun.

Sér-leið: Sér-leið hefur það markmið að fjárfestingarstefna fylgi aldri sjóðfélaga, þar sem eðlilegt er að draga úr vægi áhættumeiri fjárfestinga eftir því sem fólk eldist og nær dregur lífeyrisgreiðslum. Þegar aldri í Sér-leið er náð færast iðgjald og inneign milli fjárfestingarleiðanna þriggja.

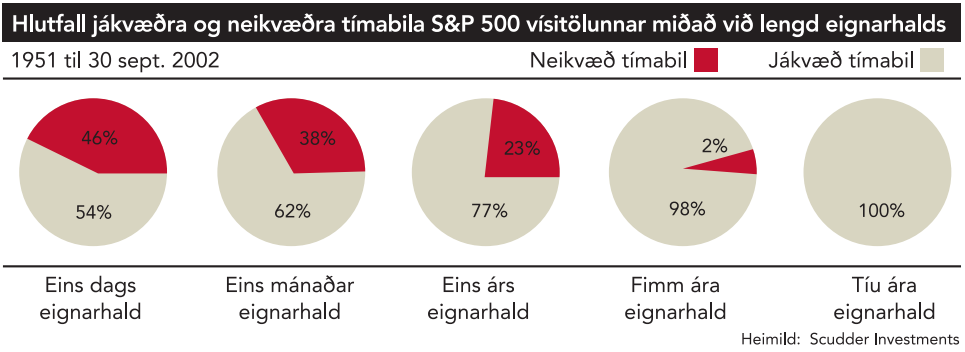
	Hlutabréf	Skuldabréf	Verðtr.innlán	Sveiflur í ávöxtun	Aldur í Sér-leið
Leið I	30-45%	55-70%	0	Meiri sveiflur	54 ára og yngri
Leið II	15%	85%	0	Litlar sveiflur	55 ára og eldri
Leið III	0	0	100%	Lágmarkssveiflur	Lífeyrisþegar

Er neikvæð ávöxtun tapað fé?

Mikilvægt er að nota rétt hugtök þegar fjallað er um ávöxtun lífeyrissjóða. Algengt er að notuð séu orðin tap yfir neikvæða ávöxtun og hagnaður yfir jákvæða ávöxtun, í stað þess að tala um lækkun eða hækkun. Tap eða hagnaður á hlutabréfamarkaði verður ekki nema viðkomandi eign sé seld eða innleyst. Hlutabréf sem ekki er selt eða innleyst lækkar

eða hækkar, allt eftir því hvernig verðbréfamarkaðir þróast. Mjög mikilvægt er að gera sér grein fyrir því að ávöxtun yfir stuttan tíma, s.s. eitt ár, gefur ekki góða mynd þar sem sveiflur geta verið mjög miklar. Það er því eðlilegra að horft sé til 5 ára, 10 ára eða jafnvel til lengri tíma til að meta ávöxtun.

Myndin hér að neðan sýnir hlutfall þess tíma sem ávöxtun S&P 500 hlutabréfavísitölunnar (vísitala 500 stærstu fyrirtækja Bandaríkjanna) var jákvæð eða neikvæð yfir 50 ára tímabil. Hlutfall jákvæðrar ávöxtunar er komið upp í 98% ef hlutabréfin eru bundin í 5 ár og hlutfallið er komið upp í 100% við 10 ára bindingu. Þetta sýnir að sögulega hafa sveiflur í ávöxtun hlutabréfa ekki neikvæð áhrif ef binditími bréfanna er 5 ár eða lengri.

Eignir LSR og LH 126,6 milljarðar króna í árslok 2002

Samanlögð hrein eign Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (LSR) og Lífeyrissjóðs hjúkrunar-fræðinga (LH) nam samkvæmt ársreikningum sjóðanna 126,6 milljörðum króna í árslok 2002, þar af námu eignir LSR 116,1 milljarður króna og eignir LH 10,5 milljörðum. Eignir sjóðanna námu 110,3 milljörðum í árslok 2001 og hækkuðu því um 16,3 milljarða á árinu 2002 eða um 14,8%. Af sameiginlegum eignum sjóðanna í árslok 2002 námu eignir B-deildar LSR 90,1 milljarði króna eða 71% af eignunum, eignir A-deildar LSR námu 24,4 milljörðum í árslok. Eignir Séreignar LSR voru 1.463 milljónir króna í árslok 2002 og jukust þær hlutfallslega mest milli ára eða um 53%.

Lífeyrisgreiðslur úr öllum deildum LSR og LH námu 9,7 milljörðum króna á árinu 2002 og jukust þær um 19,9% milli ára. Meðalfjöldi lífeyrisþega á árinu var 8.826 og fjölgaði þeim um 5,6% frá fyrra ári. Af lífeyrisgreiðslum ársins voru 8,8 milljarðar greiddir úr B-deild LSR eða 91% af lífeyrisgreiðslum sjóðanna.

Ávöxtun séreignar 2002

Ávöxtun séreignarsjóða var afar misjöfn á síðasta ári. Slíkt misræmi skapast aðallega vegna mismunandi eignasamsetningar, þar sem aukið vægi hlutabréfa eykur sveiflur í ávöxtun. Að meðaltali lækkuðu erlendir markaðir um 20% og í ofanálag styrktist krónan um rúm 20% gagnvart dollar. Því lækkaði heimsvísitala hlutabréfa um rúm 38% í íslenskum krónum. Ávöxtun á innlendum hlutabréfa- og

Lögbundin iðgjöld til sjóðanna námu 9,6 milljörðum króna á árinu 2002 og hækkuðu um 19,5% milli ára. Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga á árinu 2002 var 29.859 og fjölgaði um 3,0% milli ára. Af iðgjaldagreiðslum á árinu 2002 fóru 6,4 milljarðar til A-deildar LSR eða 66,5% af iðgjaldagreiðslum til sjóðanna.

Nafnávöxtun LSR á árinu 2002 var 0,7% samanborið við 8,8% ávöxtun árið 2001. Hrein raunávöxtun LSR, þ.e. raunávöxtun þegar rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá hreinum fjárfestingartekjum, var neikvæð um 1,4% á árinu 2002 samanborið við 0,01% hreina raunávöxtun árið 2001.

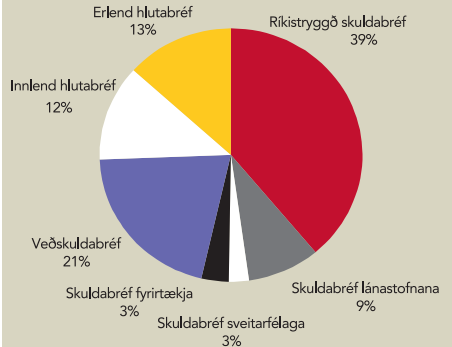
Nafnávöxtun LH var neikvæð um 0,4% á árinu 2002 sem svarar til 2,5% neikvæðrar hreinnar raunávöxtunar. Ávöxtun innlendra skuldabréfa og hlutabréfa hjá sjóðunum var góð á árinu 2002, en neikvæð ávöxtun erlendra hlutabréfa dregur heildarávöxtun sjóðanna niður.

skuldabréfamarkaði var með miklum ágætum og hækkaði Úrvalsvísitala hlutabréfa um tæp 17%. Ávöxtun var því afar misjöfn milli leiða í Séreign LSR. Leið I skilaði 10,3% neikvæðri raunávöxtun þar sem hlutfall hlutabréfa er 30-45% að jafnaði. Leið II skilaði 8,2% jákvæðri raunávöxtun, en hlutfall hlutabréfa þar er aðeins 15% að jafnaði. Leið III skilaði 6,7% jákvæðri raunávöxtun, þar sem verðtryggðir vextir héldust tiltölulega háir á síðasta ári.

Ríkistryggð skuldabréf hornsteinn eignasamsetningar LSR og LH

Við mótun fjárfestingarstefnu fyrir LSR og LH hefur varfærni verið höfð að leiðarljósi. Ríkistryggð skuldabréf voru 40% af eignum sjóðanna um áramót og um 20% í fasteignatryggðum lánum til sjóðfélaga. Innlend skuldabréf voru 74,3% af verðbréfaeign sjóðanna um áramót. Með því að blanda saman skuldabréfum og hlutabréfum í eignasafni sjóðanna er stefnt að góðri langtímaávöxtun, þó svo að með vaxandi hlutfalli hlutabréfa verði vart meiri sveiflna í ávöxtun milli ára.

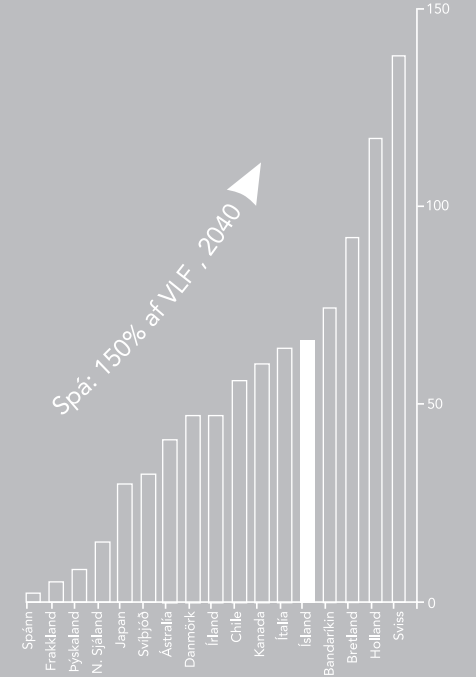
Eignasamsetning LSR & LH í árslok 2002

Íslenska lífeyriskerfið í fremstu röð

Í samanburði á auðæfum þjóða og styrkleika lífeyriskerfa í einstökum löndum eru eignir lífeyrissjóða í hlutfalli af vergri landsframleiðslu (VLF) oft bornar saman. Ef skoðaðar eru tölur frá árinu 2001 kemur í ljós að Ísland er í fimmta sæti meðal auðugustu þjóða heims (sbr. meðfylgjandi mynd) ef fyrrgreint hlutfall er notað sem mælikvarði. Í lok árs 2002 voru eignir íslenskra lífeyrissjóða um 87% af vergri landsframleiðslu og stefnir í að þetta hlutfall verði um 150% árið 2040 ef eignir vaxa með sama hraða og undanfarin ár.

Það sem vekur athygli á meðfylgjandi mynd er hvað sumar Evrópuþjóðir, s.s. Spánn, Frakkland og Þýskaland, eru neðarlega á listanum, en eignir lífeyrissjóða í þessum löndum eru innan við 10% af landsframleiðslu. Meginskýringin er væntanlega sú að í þessum löndum er gegnumstreymiskerfi, en á Íslandi er sjóðsöfnun. Aðrir þættir, s.s. meðalaldur, hafa einnig

áhrif en Íslendingar eru tiltölulega ung þjóð í samanburði við margar Evrópuþjóðir. Af þessu er hægt að draga þá ályktun að Íslendingar standi afar vel í þessum samanburði þegar horft er til framtíðar. Íslenskir lífeyrissjóðir hafa á undanföllum árum fjárfest töluvert í erlendum hlutabréfum sem hefur leitt til neikvæðrar raunávöxtunar síðastliðin þrjú ár. Það sem mælir með fjárfestingum í erlendum hlutabréfum er að mikilvægt er að dreifa áhættu á fleiri hagkerfi en það íslenska.

Lífeyrissjóðir eru í eðli sínu langtímafjárfestar sem geta mætt skammtímasveiflum. Þess vegna er mjög eðlilegt að lífeyrissjóðir áhættudreifi fjárfestingum í skuldabréfum og hlutabréfum með tilliti til áhættu og ávöxtunar. Eignasamsetning íslenskra lífeyrissjóða er mun íhaldssamari en lífeyrissjóða í öðrum löndum sem hófu fjárfestingar í erlendum verðbréfum mun fyrr.